

Deadjektivní deriváty v češtině jako deriváty syntaktické vs. lexikální

Magda Ševčíková
Ústav formální a aplikované lingvistiky MFF UK
sevcikova@ufal.mff.cuni.cz

ABSTRACT: Deadjectival derivatives are a representative sample of Czech derivation. On the basis of the semantic relation to their base adjectives, they can be classified into two groups: into syntactic derivatives, which have the same meaning as their base adjectives but fulfill different syntactic functions (e.g. deadjectival adverbs), and lexical derivatives, which share the syntactic function with the base adjectives but differ from them in meaning (e.g. diminutive adjectives). The present paper focuses on deadjectival nouns with the suffix *-ost*, which express a quality. Based on the analysis of data from the corpus SYN2010, we try to document that the meaning of quality is closely interconnected with the meaning of a bearer of the quality, and propose to revise Dokulil's classification of these nouns as syntactic derivatives. The classification of a derivative as a syntactic or lexical one is directly reflected in the deep-syntactic annotation of the Prague Dependency Treebank.

1 Úvod

Slova odvozená od adjektiv představují zajímavý, reprezentativní vzorek slovtvorných derivačních procesů v češtině. Deadjektivní deriváty patří ke slovním druhům substantiv, adjektiv, sloves a adverbii (př. *těžký – těžkost, přetěžký, těžknout, těžce / těžko*). Některé deriváty (např. deadjektivní adverbia) se od základového adjektiva sémanticky nevzdalují, většinou však při deadjektivní derivaci k sémantickému posunu dochází. Rozdíl mezi derivací, při které nedochází vs. dochází ke změně lexikálního významu, postihl Kuryłowicz (1936) rozlišením derivace syntaktické a lexikální. V české lingvistice je tato distinkce reflektována např. v pracích M. Dokulila (zvl. 1982), P. Sgalla (1967) nebo M. Komárka (1956).

V tomto příspěvku nejprve připomeneme Dokulilovo zpřesnění Kuryłowiczova pojmu syntaktické derivace (odd. 2). V odd. 3 se zaměříme na jeden typ českých deadjektivních derivátů, na substantiva s příponou *-ost*,¹ a na základě jazykových dat z korpusu SYN2010 se budeme zabývat jejich lexikálním významem a gramatickými vlastnostmi s cílem klasifikovat tato substantiva jako deriváty syntaktické nebo lexikální. Závěry, ke kterým dospějeme, budou zohledněny při zachycení těchto substantiv v Pražském závislostním korpusu (Prague Dependency Treebank, PDT), kde je rozdíl mezi syntaktickou a lexikální derivací reflektován v hloubkově syntaktické anotaci.

2 Syntaktická a lexikální derivace

2.1 Kuryłowiczova distinkce v Dokulilově slovtvorné teorii

Kuryłowicz (1936) rozlišuje syntaktickou a lexikální derivaci v souvislosti s definováním primární a sekundární funkce slovního druhu. Při syntaktické derivaci se nemění lexikální

---

¹ Tato přípona se v kombinaci s adjektivy na *-cí* a přejatými adjektivy na *-cký* uplatňuje ve variantě *-nost*, v jediném deadjektivu (*svěžest*) v podobě *-est*. V tomto textu uvádíme jen základní podobu *-ost*, zahrnujeme pod ni ovšem i tyto varianty.

význam slova, základové a odvozené slovo mají pouze rozdílnou syntaktickou funkci (např. substantivizované adjektivum). Naopak lexikální derivát (např. zdrobnělé substantivum) a jeho základové slovo sdílejí primární syntaktickou funkci, liší se ale lexikálním významem.

Derivaci, při které se při změně slovního druhu nemění lexikální význam, postihuje Dokulil (1982) termínem transpozice, přesněji čistá transpozice. Termín syntaktická derivace chápe široce, o derivaci tohoto typu jde podle Dokulila (1982, s. 261) „vždy, když se při odvozování mění slovní druh a nové slovo se tak dostává do nových syntaktických souvislostí“, přitom v některých případech nedochází ke změně lexikálního významu (př. „čisté transpozice“ *učit* -> *učení*), většinou k této změně ale dochází (*učit* -> *učitel*).

Protože termíny syntaktická derivace v Kuryłowiczově pojetí a transpozice v Dokulilově pojetí považujeme za ekvivalentní, budeme v tomto příspěvku pro jednoduchost používat původní Kuryłowiczův termín syntaktická derivace (v opozici k derivaci lexikální), a to i v odkazech k pracím M. Dokulila.

2.2 Syntaktické a lexikální deriváty v češtině

Jako syntaktické deriváty bývá v češtině hodnoceno pouze několik skupin derivátů, většina derivátů spadá pod derivaci lexikální, popř. jsou hodnoceny jako výsledky obou typů derivace (Dokulil, 1982, s. 266). Skutečnost, že změna slovního druhu je zpravidla doprovázena změnou lexikálního významu, vysvětluje Dokulil (1982, s. 266) jako důsledek „toho, že cílem tvoření nového slova je především utvoření nového pojmenování a jen mimořádně vedou k utvoření nového slova důvody větně syntaktické“.

Zachování syntaktické funkce – jako základní rys lexikální derivace – je možné ověřit substitučním testem. Skutečnost, že nedošlo ke změně lexikálního významu (při syntaktické derivaci), je možné testovat hledáním společného synonyma, jednotná, ověřitelná kritéria ovšem není pro různé deriváty možné formulovat.

Příkladem syntaktických derivátů v češtině jsou individuálně posesivní adjektiva s příponami *-ův* a *-in*, deadjektivní adverbia,² Dokulil (1982, s. 266) dále uvádí deverbativní substantiva na *-ní/-tí* a deadjektivní substantiva na *-ost*. Zatímco při derivaci individuálně posesivního adjektiva je význam základového substantiva obohacen bez výjimky jen o rys posese a obdobně deadjektivní adverbia pouze prezentují vlastnost vyjadřovanou základovým adjektivem jako okolnost, jak pro substantiva na *-ní/-tí*, tak pro substantiva na *-ost* jsou běžné příklady posunu původního abstraktního dějového významu (substantiva na *-ní/-tí*), resp. významu vlastnosti (*-ost*) k významům konkrétním; srov. abstraktní význam v př. (1) a (4) vs. konkrétní významy v př. (2) a (3) a v př. (5).

(1) Na předčasné **balení** kufrů nikdy nedošlo.³

(2) Je možné předepsat dvě **balení** léků zároveň?

(3) Pozor na produkty, které mají rukou psané etikety a jsou v neoriginálním **balení**.

(4) Nepřirozenost a **hloupost** tohoto tanečního kurzu mě dovedla k tomu, že jsem absolvoval pouze dvě lekce.

(5) Doufám, že zas neprovedeš nějakou **hloupost**.

² Individuálně posesivní adjektiva a deadjektivní adverbia jsou v PDT 2.0 reprezentována lemmatem základového slova (viz odd. 4.1). Komárek (2006) popisuje deadjektivní adverbia jako součást široce pojatého slovního druhu adjektiv.

³ Všechny číslované příklady uvedené v tomto příspěvku pocházejí z korpusu SYN2010.

3 Deadjektivní substantiva s příponou *-ost*

3.1 Přípona *-ost* v české slovtvorbě

Z českých adjektivních derivátů jsme si pro podrobnou analýzu vybrali zmíněná deadjektivní substantiva s příponou *-ost*. Kromě primárního, abstraktního významu vlastnosti mohou tato substantiva mít také konkrétní význam nositele vlastnosti (v širokém slova smyslu: srov. např. *slavnost* „událost charakterizovaná tím, že je slavná“, *písemnost* „dokument charakterizovaný tím, že je písemný“, dále *těžkost*, *místnost*, *společnost* ad.). Označení nositele vlastnosti substantivem na *-ost* bývá interpretováno jako přenesení původního názvu vlastnosti, a to jak v případech, kdy toto substantivum označuje vlastnost i jejího nositele (př. *sladkost*, *těžkost*, *hloupost*), tak v případech, kdy význam vlastnosti (už) nemá (př. *společnost*) (srov. např. Dokulil a kol., 1986, s. 297, Grepl a kol., 2000, s. 138). I když je tento (běžný) posun v lexikálním významu procesem lexikálně derivačním, jsou substantiva na *-ost* opakovaně uváděna jako příklad syntaktické derivace (Dokulil, 1982, s. 258n. a 265, 1962, s. 43, srov. také Hauser, 1986, s. 127, Grepl a kol., 2000, s. 138).

Oprávněnost hodnocení substantiv s příponou *-ost* jako derivátů syntaktických nebo lexikálních jsme se rozhodli posoudit na aktuálních korpusových datech, konkrétně na materiálu uloženém v reprezentativním korpusu českých textů SYN2010, zahrnujícím 100 milionů slovních jednotek.

3.2 Substantiva s příponou *-ost* v korpusovém materiálu

V korpusu SYN2010 je doloženo 5 643 lemmat substantiv končících řetězcem *-ost* s celkem 895 378 výskyty. Ruční analýzou jsme vyloučili 40 lemmat (s 89 830 výskyty) proto, že nebyla deadjektivním derivátem – jednalo se o substantiva neodvozená (*-ost* zde není příponou, př. *host*, *kost*) a o substantiva odvozená od jiného slovního druhu než od adjektiv (př. *starost*, *bytost*, *porost*). Výsledný seznam 5 603 lemmat jsme seřadili podle počtu výskytů; 1 624 z nich je v tomto korpusu doloženo jediným výskytem, více než 1000 výskytů má 108 deadjektivních substantiv na *-ost*.

Při zkoumání lexikálního významu substantiv na *-ost* jsme vyšli z toho, že formálním projevem užívání substantiva na *-ost* k označení nositele vlastnosti je existence plurálových forem (Dokulil a kol., 1986, s. 297, Grepl a kol., 2000, s. 138; toto tvrzení jsme následně v korpusovém materiálu ověřovali). V korpusu SYN2010 bylo nalezeno 185 652 plurálových forem substantiv končících na *-ost*, tyto formy patřily celkem k 912 lemmatům, 29 z nich jsme vyloučili jako lemmata, která nejsou deadjektivními deriváty.

Včleněním informace o existenci plurálových forem do frekvenčního seznamu 5 603 lemmat deadjektivních substantiv na *-ost* se jasně ukázal vztah mezi frekvencí substantiva na *-ost* a jeho užívání v plurálu, jedná se přitom o vztah nepřímé úměrnosti: čím více výskytů substantivum má, tím spíše je používáno v plurálu. Plurálová forma je v korpusu doložena např. pouze pro 2,6 % substantiv na *-ost* s jediným výskytem (pro 43 z 1 624 substantiv),⁴ u substantiv s frekvencí 2 se jedná o 4,9 % lemmat (31 ze 630), u substantiv s více než 1 000 výskyty je plurálová forma doložena pro 97,2 % lemmat – srov. tab. 1.

Význam plurálových forem jsme ručně analyzovali pro všechna substantiva s jedním až pěti výskyty, výběrově pak pro některá další substantiva s vyšší frekvencí. V naprosté většině prověřovaných případů měla plurálová forma těchto substantiv význam nositele vlastnosti, srov. substantiva *údajnost* v př. (6) a *zvyklost* v př. (7) (první substantivum má v SYN2010

⁴ Uváděné kvantitativní údaje jsou založeny morfologické anotaci dostupné v korpusu SYN2010. Ruční kontrolou 43 lemmat s frekvencí 1, jejichž jediná forma je označována jako plurál, jsme zjistili, že o plurál se jedná pouze v 17 případech, ve zbylých 26 případech jde o chybně označovanou singulárovou formu.

pouze tento doklad, druhé substantivum 1 391 dokladů, z toho 1 199 plurálových). Protipříkladem je věta (8), ve které plurálová forma substantiva *tvrdohlavost* označuje vlastnost (jedná se o jediný plurál z celkem 124 výskytů tohoto substantiva).

- (6) Všelijakých **údajností**, zejména pokud jde o zdroje jeho značného majetku, se o něm ostatně šušká více.
- (7) Obrátila se na podpatku a zcela proti svým **zvyklostem** bez pozdravu odešla.
- (8) Je tedy (moje žena) stejně tvrdohlavá jako já (a to je nemálo) – snad o poznáníčko méně. Obě tyto naše **tvrdohlavosti** se bohužel potencovaly ve všech našich dětech.

Absenci plurálu u konkrétního substantiva s příponou *-ost* je možné interpretovat tak, že substantivum je v korpusových dokladech užito pouze ve významu vlastnosti. Ani po ověření této hypotézy u vysoce frekventovaných substantiv v korpusu SYN2010 ovšem nelze vyloučit, že substantiva doposud doložená pouze ve významu vlastnosti nemohou být v jiných dostupných zdrojích (v jiných korpusech, na internetu) nebo v budoucnu použita pro označení jejího nositele. Problematické je také stanovení významu singulárových forem u substantiv užívaných v singuláru i plurálu: význam singulárové formy nelze u těchto substantiv často spolehlivě stanovit ani manuální analýzou. Přenesení označení vlastnosti na označení jejího nositele je totiž podle našeho názoru v dnešní češtině konvencionalizované (vlastnost vyjadřovaná substantivem je přisuzována nějaké věci / výroku / činu / události, tato věc atd. je označena stejným substantivem jako tato vlastnost; srov. *řekl něco, co je charakterizováno hloupostí / tím, že je hloupé -> řekl hloupost*) a u jednotlivých substantiv je přechod mezi těmito významy často plynulý.

Významové kontinuum ilustrujeme na substantivu *těžkost* v př. (9) až (13). V první a druhé příkladové větě má toto substantivum význam vlastnosti, lze ho substituovat např. substantivem *tíha*; společným synonymem ovšem zastíráme jemný významový rozdíl (přítomný i u základového adjektiva), který vynikne užitím synonyma *problematičnost* ve větě (9) vs. *tíha* v (10). Na druhém konci škály stojí užití substantiva *těžkost* ve větě (13): označuje tu nositele vlastnosti („záležitost charakterizovanou tím, že je těžká“), je synonymní např. se substantivy *problém* nebo *obtíž*. Věty (11) a (12) uvádíme jako užití na přechodu mezi názvem vlastnosti a názvem jejího nositele, k jednomu z významů je podle našeho názoru nelze jednoznačně přiřadit ani na základě širšího kontextu.⁵

- (9) Vše mu bylo jasné, vše chápal a měl dojem, že je zván k úplnému splynutí s pravdou, která osvobozuje od falše, trpkosti a **těžkosti** světa.
- (10) Ano, zem voní, vydechuje teplou **těžkost** budoucí úrody, má to jistě své kouzlo, ale dospívající dívky je mezi tím krušno.
- (11) Postoj balbutiků k verbální komunikaci bývá často negativní. Může mít charakter určitých obav z **těžkosti** při mluvení, až spontánní odmítání hovoru.
- (12) A najednou uvidíte, jak je někdy docela snadné někomu pomoci od samoty, od úzkosti, od nějaké **těžkosti**.
- (13) Další **těžkostí**, na kterou správci a výběřčí daní naráželi, bylo to, že královské soudy odmítaly schválit některé zákonné daňové úpravy.

3.3 Substantiva s příponou *-ost* jako deriváty syntaktické nebo lexikální

Velké množství substantiv s příponou *-ost*, pro která je v korpusových datech doloženo velmi málo dokladů, svědčí o produktivitě této přípony v současné češtině. Tato přípona je mluvčími používána při potřebě vyjádřit vlastnost jako substanci.

⁵ Ve *Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost* (Filipec a kol., 1998, s. 449) je substantivum *těžkost* zpracováno jako součást hesla *těžký* a je pro něj uveden jediný, konkrétní význam („potíže“).

Nicméně řada vysoce frekventovaných deadjektivních substantiv s příponou *-ost* vlastnost nevyjadřuje, vyjadřuje pouze nositele vlastnosti (př. *společnost, událost, místnost*). Pouze v tomto významu jsou však doložena i některá málo frekventovaná substantiva: jediná (a to plurálová) forma byla v korpusu SYN2010 nalezena např. pro substantiva *vybledlost, nevábnost, nezvedenost, překroucenost*, oba nalezené doklady jsou plurálové u substantiv *daremnost, děsnost, prapodivnost* – i když pro tato substantiva význam vlastnosti v korpusu doložen není, je jistě možné ho předpokládat (na rozdíl od substantiv jako *místnost*). V souvislosti s těmito málo frekventovanými substantivy se lze domnívat, že uživatelé jazyka příponu *-ost* aktivně využívají i pro odvozování názvů nositele vlastnosti přímo od adjektiv, při vzniku těchto substantiv není třeba předpokládat užití ve významu vlastnosti.

Deriváty na *-ost* s významem vlastnosti i nositele vlastnosti jsou často okazionalismy (srov. substantiva *bosonohost, zbankrotovanost* doložená jen ve významu vlastnosti a substantivum *animovanost* označující nositele vlastnosti), oba významy jsou dobře predikovatelné (Dokulil, 1978, Štekauer, 2005).

Na pozadí popisované korpusové analýzy navrhuje vysoce frekventovaná substantiva, která v současné češtině nevyjadřují vlastnost, hodnotit jako deriváty lexikální. Oproti tomu (vysoce ani méně frekventovaná) substantiva doložená v korpusu pouze ve významu vlastnosti nevydělujeme jako skupinu syntaktických derivátů, protože význam vlastnosti je s významem jejího nositele těsně spjat a dané substantivum může být v případě potřeby takto použito. Tato substantiva společně se substantivy, která mají nižší frekvenci a pouze význam nositele vlastnosti (význam vlastnosti u nich předpokládáme), a se substantivy, která jsou v korpusu doložena v obou významech (bez ohledu na frekvenci), hodnotíme jako deriváty syntakticko-lexikální.

4 Zachycení deadjektivních derivátů v Pražském závislostním korpusu

4.1 Dva typy syntaktických derivátů v PDT 2.0

V rámci Funkčního generativního popisu (Sgall, 1967, Sgall – Hajičová – Panevová, 1986) se při popisu významové stavby věty počítá s tím, že syntaktické deriváty je možné reprezentovat lemmatem základového slova, jeho odlišná syntaktická funkce je zachycena speciálním atributem (tzv. funktorem). Oproti tomu lexikální deriváty mají být reprezentovány vlastním lemmatem, odlišným od lemmatu základového slova. Na reprezentaci syntaktického derivátu lemmatem základového slova je možné pohlížet jako na rozšíření (široce akceptované) konvence reprezentovat jednotlivé slovní tvary příslušným lemmatem. V hloubkově syntaktické anotaci druhé verze Pražského závislostního korpusu (PDT 2.0; Hajič a kol., 2006), jehož vícerovinné anotační schéma vychází právě z Funkčního generativního popisu, byl tímto způsobem zpracován jeden typ deadjektiv a jeden typ desubstantivních derivátů: deadjektivní adverbia jsou zde reprezentována lemmatem základového adjektiva, individuálně posesivní adjektiva jsou reprezentována lemmatem základového substantiva.

Popsaný přístup k syntaktickým derivátům – a to jak v rámci teoretického lingvistického popisu, tak v anotační praxi – zásadně redukuje počet lemmat ve slovníku, odstraňuje redundanci z hloubkově syntaktické reprezentace (posesivita je u individuálně posesivních adjektiv reprezentována jako syntaktická funkce funktorem, nikoli také podobou lemmatu; obdobně u deadjektivních adverbií) a umožňuje přidělit jednotkám se stejným lexikálním významem stejnou lexikální hodnotu (lemma).

4.2 Reprezentace substantiv s příponou *-ost* v PDT

Právě z ekonomických důvodů by se zpracování (alespoň části) substantiv s příponou *-ost* jako syntaktických derivátů jevílo jako výhodné. Pokud bychom např. substantiva, pro která je v korpusu SYN2010 doloženo deset a méně výskytů, reprezentovali lemmatem základového adjektiva, redukovali bychom slovník o více než 3 700 lemmat (což jsou téměř dvě třetiny všech lemmat na *-ost*; srov. tab. 2). Z hlediska počtu výskytů je ovšem ekonomický efekt spíše zanedbatelný (tato lemmata se na celkovém počtu výskytů substantiv na *-ost* podílejí pouhými 1,3 %) a takové zpracování by přineslo i řadu dalších, těžko řešitelných otázek, např. stanovení frekvenční hranice, do které by substantiva byla zpracovávána jako syntaktické deriváty (hranice 10 výskytů byla uvedena jako příklad), dále zpracování zanedbatelného procenta substantiv, která sice spadají pod tuto frekvenční hranici, pro která je ale doložen i význam nositele ad.

Substantiva s příponou *-ost* tak – v souladu se závěry uvedenými v odd. 3 – v připravované verzi PDT (PDT 3.0) reprezentována jako syntaktické deriváty nebudou, a to ani v kontextech, ve kterých tato substantiva označují vlastnost a splňují charakteristiky syntaktické derivace.

5 Závěr

V tomto příspěvku jsme na základě korpusového materiálu zkoumali deadjektivní deriváty s příponou *-ost*. Tato přípona je produktivním a přitom specializovaným derivačním prostředkem současné češtiny: užívá se k odvozování (abstraktních) názvů vlastností a (konkrétních) názvů nositelů vlastností. Chceme-li charakterizovat příponu *-ost* v rámci samotného derivačního procesu, hodnotíme ji v prvním případě (spolu s Dokulilem) jako prostředek syntaktické derivace, ve druhém případě jako prostředek derivace lexikální.

Oproti tomu pokud nám jde o zhodnocení substantiv na *-ost* jakožto výsledků těchto derivací (např. pro účely zpracování těchto substantiv v anotovaném korpusu), navrhuje tato substantiva rozdělit do dvou skupin a hodnotit je (odlišně od Dokulila) jako deriváty lexikální (a) a syntakticko-lexikální (b). Do skupiny (a) řadíme vysoce frekventovaná substantiva s příponou *-ost*, která mají pouze význam nositele vlastnosti (neoznačují vlastnost; př. *místnost*). Do skupiny (b) patří (b-i) substantiva, která jsou v korpusových datech užívána ve významu vlastnosti i jejího nositele (*sladkost*, *hnusnost*), dále (b-ii) substantiva, pro která je v korpusu doložen pouze význam vlastnosti (*poctivost*) (podskupiny b-i a b-ii bez ohledu na frekvenci jednotlivých substantiv), a rovněž (b-iii) méně frekventovaná substantiva, pro která je doložen jen význam nositele vlastnosti (*děsnost*). Důvodem pro syntakticko-lexikální hodnocení derivátů skupiny (b) je pro nás především těsná spjatost významu vlastnosti a jejího nositele a předpoklad, že nedoložený význam může být pro jednotlivá substantiva systémově dotvořen (minimálně jako okazionalismus).

Tabulka 1: Deadjektivní substantiva na *-ost* podle frekvence a existence plurálových forem (v datech SYN2010)

frekvence substantiva	počet lemmat s danou frekvencí	z toho počet lemmat s pl. tvary	v %	příklad
≥ 1001	108	105	97,2 %	<i>společnost</i> (celkem 68667/z toho 9274 pl.), <i>odolnost</i> (1622/1), <i>maličkost</i> (1459/556), <i>dospělost</i>

				(1086/0)
501–1000	86	70	81,4 %	<i>sladkost (837/569), upřímnost (775/0), lehkost (751/0)</i>
101–500	382	194	50,8 %	<i>zručnost (485/3), poctivost (416/0), nepřesnost (411/212)</i>
51–100	288	91	31,6 %	<i>tupost (99/0), konkrétnost (94/7)</i>
21–50	511	121	23,7 %	<i>podružnost (35/25), dotěrnost (32/2), fotbalovost (30/0)</i>
11–20	524	95	18,1 %	<i>svéráznost (20/2), nevidomost (19/0), nezbednost (13/6)</i>
6–10	564	69	12,2 %	<i>hrůzostrašnost (6/2), klamnost (6/0)</i>
5	221	23	10,4 %	<i>hnusnost (5/3), chudost (5/0)</i>
4	261	23	8,8 %	<i>nelaskavost (4/2), staromódnost (4/0)</i>
3	404	21	5,4 %	<i>nenávisť (3/1), zjitřenost (3/0)</i>
2	630	31	4,9 %	<i>děsnost (2/2), luxusnost (2/0)</i>
1	1 624	43	2,6 %	<i>animovanost (1/1), kultovost (1/0)</i>
celkem	5 603	886	-----	

Tabulka 2: Substantiva s příponou *-ost* podle frekvence a jejich podíl na celkovém počtu lemmat a výskytů (v datech SYN2010)

frekvence substantiva	počet lemmat s danou frekvencí	podíl na celkovém počtu lemmat	z toho počet lemmat s pl. tvary (v %)	počet výskytů celkem	podíl na celkovém počtu výskytů
≥ 101	576	10,3 %	369 (64,1 %)	750 080	93,1 %
11–100	1 323	23,6 %	307 (23,2 %)	44 822	5,6 %
1–10	3 704	66,1 %	210 (5,7 %)	10 546	1,3 %
celkem	5603	100,0 %	886	805448	100,0 %

LITERATURA

DOKULIL, M. (1962): *Tvoření slov v češtině I: Teorie odvozování slov*. Praha: Nakladatelství ČSAV.

DOKULIL, M. (1978): K otázce prediktability lexikálního významu slovtvorně motivovaného slova. *Slovo a slovesnost*, 39, 244–251.

DOKULIL, M. (1982): K otázce slovnědruhových převodů a přechodů, zvl. transpozice. *Slovo a slovesnost*, 43, 257–271.

DOKULIL, M. – HORÁLEK, K. – HŮRKOVÁ, J. – KNAPPOVÁ, M. – PETR, J. a kol. (1986): *Mluvnice češtiny I. Fonetika, fonologie, morfonologie a morfematika, tvoření slov*. Praha: Academia.

- FILIPEC, J. – DANEŠ, F. – MACHAČ, J. – MEJSTRÍK, V. (red.) (1998): *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Druhé, opravené a doplněné vydání. Praha: Academia.
- GREPL, M. – HLADKÁ, Z. – JELÍNEK, M. – KARLÍK, P. – KRČMOVÁ, M. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. – ŠLOSAR, D. (2000): *Příruční mluvnice češtiny*. Druhé, opravené vydání. Praha: NLN.
- HAJIČ, J. – PANEVOVÁ, J. – HAJIČOVÁ, E. – SGALL, P. – PAJAS, P. – ŠTĚPÁNEK, J. – HAVELKA, J. – MIKULOVÁ, M. – ŽABOKRTSKÝ, Z. – ŠEVČÍKOVÁ RAZÍMOVÁ, M. (2006): *Prague Dependency Treebank 2.0*. Philadelphia: Linguistic Data Consortium.
- HAUSER, P. (1986): *Nauka o slovní zásobě*. Druhé vydání. Praha: SPN.
- KOMÁREK, M. (1956): K otázce slovních druhů v češtině (Odpověď na kritiku). *Slovo a slovesnost*, 17, 160–168.
- KOMÁREK, M. (2006): *Příspěvky k české morfologii*. Druhé, rozšířené vydání. Olomouc: Periplum.
- KURYŁOWICZ, J. (1936): Dérivation lexicale et dérivation syntaxique. *Bulletin de la Société de linguistique de Paris*, 37, 79–92.
- SGALL, P. (1967): *Generativní popis jazyka a česká deklinace*. Praha: Academia.
- SGALL, P. – HAJIČOVÁ, E. – PANEVOVÁ, J. (1986): *The Meaning of the Sentence in Its Semantic and Pragmatic Aspects*. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company – Praha: Academia.
- Český národní korpus – SYN2010. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>
- ŠTEKAUER, P. (2005): *Meaning Predictability in Word Formation: Novel, context-free naming units*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

GRANTOVÁ PODPORA

Tento příspěvek vznikl za podpory projektů GA ČR P406/12/P175 a GA ČR P406/2010/0875. Při práci byly využívány jazykové zdroje vyvinuté a/nebo uložené a/nebo distribuované v rámci projektu LINDAT-Clarín MŠMT ČR (projekt LM2010013).